

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 401/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Co 167/2018 z 8. októbra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 36/2020 z 21. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 167/2018 z 8. októbra 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 36/2020 z 21. októbra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutia a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ si zároveň uplatňuje náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ sa ako žalobca domáhal proti žalovanému zaplata sumy 7 812,99 eur s príslušenstvom. Sťažovateľ svoju žalobu z 23. januára 2007 adresovanú Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) odôvodnil tým, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 15. januára 2007 uzavretej medzi sťažovateľom ako postupníkom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“), ako postupcom nadobudol

do vlastníctva pohľadávku voči žalovanému, ktorá vznikla postupcovi z titulu bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie nehnuteľností žalovaným. Postupca postúpenie pohľadávky žalovanému oznámil listom z 15. januára 2007. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 11 C 18/2007-112 z 30. januára 2008 tak, že žalobu zamietol a sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalovanému aj trovy konania. Odvolací súd následne potvrdil rozsudok okresného súdu a sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalovanému aj trovy odvolacieho konania.

3. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 237/09 zo 16. decembra 2009, ktorým vyslovil porušenie práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy. Odvolací súd následne s ohľadom na tento nález zrušil rozsudok okresného súdu z 30. januára 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci okresnému súdu bola predmetná právna vec vedená pod sp. zn. 17 C 109/2010. Okresný súd po vykonanom dokazovaní žalobu sťažovateľa opätovne zamietol rozsudkom č. k. 17 C 109/2010-551 z 10. mája 2018. Po odvolaní sťažovateľa odvolací súd rozsudok okresného súdu napadnutým rozsudkom potvrdil. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ aj dovolanie, ktoré ale najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd, ako aj najvyšší súd v napadnutých rozhodnutiach zastávali názor, že pod pojem „skutkový stav“ je možné subsumovať aj samotnú listinu o právnom úkone. Sťažovateľ uvádza, že po tom, čo ho okresný súd vyzval na predloženie zmluvy o postúpení pohľadávky z 15. januára 2007, predložil mu jej kópiu (č. 1. 51 súdneho spisu), ktorú následne vyhodnotil okresný súd ako absolútne neplatnú (podpis konateľa sťažovateľa [REDACTED] bol vyhodnotený súdnym znalcom – grafológom ako falzifikát, pozn.). Táto okolnosť ale podľa názoru sťažovateľa nebráni sťažovateľovi navrhovať ďalšie dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, že je vlastníkom postúpenej pohľadávky. Sťažovateľ preto na preukázanie svojho tvrdenia o vlastníctve predmetnej pohľadávky predložil okresnému súdu originál zmluvy o postúpení pohľadávky (č. 1. 227 súdneho spisu, resp. č. 1. 325 súdneho spisu). Podľa sťažovateľa sa však okresný súd odmietol ním predloženými originálmi zmluvy zaoberať, a to s poukazom, že išlo o zmenu skutkových tvrdení, na ktoré bolo potrebné pristúpiť k zmene žaloby. Sťažovateľ preto dôvodí, že všeobecné súdy sa v predmetnom konaní mýlili, ak sťažovateľom predkladané listiny pokladali za nové skutkové tvrdenia. Podľa sťažovateľa preto neexistoval dôvod na zmenu žaloby, pretože v predmetnom konaní preukázal skutočnosť, že platne nadobudol žalovanú pohľadávku, a to na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z 15. januára 2007.

5. Sťažovateľ preto namieta, že nesprávnym právnym posúdením v už uvedenom odseku zo strany krajského súdu a najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva vlastníť majetok (čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 17 ods. 1 charty).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny) v spojení s ústavným princípom, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy), a práva vlastníť majetok (čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 17 ods. 1 charty) napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

7. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1 charty:

8. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti ani z príloh k nej priložených podľa názoru ústavného súdu nevyplývajú žiadne dôvody na záver, že by konajúce súdy v rámci predmetného občiansko-právneho sporu o náhradu za užívanie nehnuteľnosti aplikovali právo Európskej únie.

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd časť ústavnej sťažnosti vo veci namietaného porušenia práva zaručeného čl. 17 ods. 1 charty napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu ostatných označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

12. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu

subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

13. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 55 zákona o ústavnom súde.

14. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnutý rozsudok krajského súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného najvyšším súdom na základe sťažovateľom podaného dovolania. Konanie o sťažovateľovom dovolaní bolo skončené napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

15. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv rozsudkom krajského súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a listinou namietaným rozsudkom krajského súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto bolo potrebné v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

III.3. K namietanému porušeniu ostatných označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

16. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že konkrétne dôkazné prostriedky (v tomto prípade listiny, pozn.) samozrejme nie je možné považovať za skutkový stav. Skutkový stav sa používa na všeobecné označenie „toho, čo sa skutočne stalo“, a práve na ustálenie skutkového stavu vykonáva konajúci súd konkrétne dôkazy. Ide o také rozlíšenie, ktoré je zrejmé, preto argumentácia sťažovateľa v ústavnej sťažnosti v tom, že sudcovia okresného súdu, krajského súdu aj najvyššieho súdu neboli schopní tento rozdiel postrehnúť, vyznieva len ako účelová.

17. Z listín pripojených k ústavnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd posúdil zmluvu o postúpení pohľadávok z 15. januára 2007 uzavretú podľa § 524 Občianskeho zákonníka medzi zmluvnými stranami [REDAKOVANÉ], ako postupcom a sťažovateľom ako postupníkom a dospel k záveru, že nebolo možné priznať ochranu žalovanému nároku, pretože tento bol založený na zmluve, ktorú z dôvodu nedostatku pravého podpisu jednej zo zmluvných strán – sťažovateľa považoval za neplatnú podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Okresný súd bol totiž povinný prihliadať z úradnej

povinnosti na skutočnosti, ktoré majú za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ak vyjdú v konaní najavo [rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 76/2007 (R 46/2009)]. Konajúce súdy vyhodnotili celkom pochopiteľne postupy sťažovateľa za účelové: najprv odmietol predložiť originál rozhodujúcej listiny – zmluvy o postúpení pohľadávok a následne vždy, keď došlo k riziku, že listina predložená sťažovateľom bude vyhodnotená v jeho neprospech, opakovane predkladal súdu nové listiny o postúpení tej istej pohľadávky.

18. Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ nevysvetlil, prečo spolu so žalobou doručenu súdu 30. januára 2007, t. j. 15 dní po tom, čo mala byť podpísaná predmetná zmluva o postúpení pohľadávky, nepredložil ako dôkaz listinu nachádzajúcu sa na č. 1. 227 súdneho spisu (v poradí tretia sťažovateľom predložená verzia zmluvy o postúpení pohľadávok, pozn.), ale kópiu tejto zmluvy z č. 1. 51 súdneho spisu, z ktorej bolo zrejmé, že nejde o pravý podpis [redacted]. Listina založená v súdnom spise na č. 1. 227 má pritom rovnaké znenie ako listina na č. 1. 51, pričom za sťažovateľa je podpísaný pán [redacted] s podpisom [redacted], ktorý bol znaleckým posudkom označený už ako pravý podpis. Okresný súd sa ale z vykonaného dokazovania v inej veci (sp. zn. 12 C 18/2007 vedenej na rovnakom okresnom súde, pozn.) dozvedel, že postupca ([redacted]) podpísal predmetnú zmluvu o postúpení pohľadávok z 15. januára 2007 sám, pričom v tento deň nebola opatrená podpisom [redacted] (postupníka, resp. sťažovateľa). Sťažovateľ preto predložil súdu ďalšiu listinu (založenú v súdnom spise na č. 1. 325), ktorá mala úplne rovnaké znenie, no s tým rozdielom, že za sťažovateľa ju podpísal iba pán [redacted] (ktorý túto zmluvu podpísal aj za postupcu [redacted]) na základe písomnej plnej moci z 21. februára 2005. Okresný súd na pojednávaniach zisťoval, akým spôsobom došlo k podpisu jednotlivých zmlúv, resp. aká bola logika podpisu najprv konateľom sťažovateľa a potom jeho zástupcom, pričom odpoveď pána [redacted] bola, že sa na vec nepamätá pre dĺžku konania. Okresný súd takejto výpovedi neuveril, pretože zmluvy mali byť podpisované 15. januára 2007 a žaloba bola podaná 30. januára 2007 s tým, že napriek časovému odstupu okolnosti podpisovania nemohli upadnúť do zabudnutia, pretože boli predmetom súdneho sporu prakticky od podpisu samotnej zmluvy.

19. Z dôvodov uvedených v predošlom odseku teda krajský súd konštatoval, že v predmetnom prípade ani nebolo potrebné sa zaoberať otázkou, či predloženie ďalších zmlúv o postúpení pohľadávky na č. 1. 227, resp. č. 1. 325 súdneho spisu spôsobuje alebo nespôsobuje zmenu skutkového stavu tak, ako sa tým zaoberal okresný súd v dôvodoch svojho rozhodnutia (bod 23 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu), a preto nemôže byť ani pravdivé tvrdenie sťažovateľa (ktoré bolo základom jeho ústavnej sťažnosti), že krajský súd a najvyšší súd nesprávne subsumovali (resp. sa „mýlili“) pod pojem skutkový stav obsah konkrétnej listiny, a ani to, že nezákonne poukazovali na potrebu zmeny žaloby zo strany sťažovateľa, resp. že sa ním predloženými listinami adekvátne nezaoberali.

20. Sťažovateľ zároveň uviedol, že napadnutý rozsudok krajského súdu napadol dovolaním, ktorého dôvodnosť odvodil z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení relevantným spôsobom vysporiadal s piatimi právnymi otázkami, ktoré sťažovateľ vo svojom dovolaní považoval za otázky, ktoré dosiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu neboli riešené, ako aj s jeho námietkou, že okresný súd a krajský súd mu znemožnili uskutočňovanie procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Najvyšší súd konštatoval, že právne otázky, ako ich formuloval sťažovateľ,

nezakladajú prípustnosť dovolania uplatneného podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (body 18 až 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia), resp. že súdy nižších inšancií riadne vyhodnotili vykonané dôkazy a svoje rozhodnutie aj riadne odôvodnili, preto dovolanie sťažovateľa nebolo prípustné ani v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (body 23 až 27 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Sťažovateľ ale tieto závery najvyššieho súdu vo svojej ústavnej sťažnosti žiadnym spôsobom nespochybnil (v rámci opisu skutkového stavu iba citoval niektoré body napadnutého uznesenia, pozn.), a preto ich bližšie nerozoberal ani ústavný súd v tomto rozhodnutí. Vo svojej sťažnostnej argumentácii (v časti III označenej ako porušené základné právo alebo sloboda) sa obmedzil iba na napádanie spôsobu, ktorým hodnotil okresný súd konkrétne dôkazy, s tým, že bez akýchkoľvek relevantných podkladov obvinil všetky stupne konajúcich všeobecných súdov, že si „mýlia“ skutkové tvrdenia s predkladanými listinnými dôkazmi.

21. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

22. Z uvedených dôvodov ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa dospel k záveru, že odmietnutie jeho dovolania najvyšším súdom neznamenal v okolnostiach posudzovanej veci porušenie ním označených základných práv, pretože nezistil žiadnu možnosť ich porušenia, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu (resp. okresného súdu alebo krajského súdu) nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o porušení ním označených základných práv. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval vo svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2021

Libor Duľa
predseda senátu